

ŽIBŘÍD

1/2018

Kronika Velkého Újezda a okolí

*Nový hasičský vůz CAS 20/4000/240 S2R,
Snímek Ondřeje Zatloukala.*

SLOVO ÚVODEM

Vážení spoluobčané,

rád bych Vás alespoň ve stručnosti seznámil s plány na letošní rok. Jistě jste si všimli, že městys pořídil (společně s dotačními penězi) nový vůz pro Sbor dobrovolných hasičů Velký Újezd. Nejednalo se o malou částku. Přesto službu a provoz zdejších hasičů považujeme za jeden z nejpodstatnějších pilířů ochrany zdraví a majetku nejen nás občanů, ale i dalších osob, které se pohybují po přílehlých komunikacích. Věřím, že bude zásadním nástrojem ke zkvalitnění výjezdů našeho sboru.

Další drobnější akcí je úprava stání pro vozidla před úřadem městyse. V této souvislosti připravujeme žádost o dotaci na rekonstrukci hřbitovní zdi. Tím by byla dokončena celková rehabilitace páteřní obecní osy Olomouc – Lipník nad Bečvou.

Další, tentokrát větší stavební akcí, je rekonstrukce Wawerkovy vily. Ta je již v plném proudu. Současně se občanům omlouváme za jisté komplikace, které tuto stavbu doprovázejí. Především co se týče provozu obou ordinací, které ve vile sídlí.

Obec má dále zažádáno o dotaci na pořízení nového traktoru, který by nahradil náš dožívající staříček Zetor. A také na vybudování sběrného dvora u čistírny odpadních vod dole na Výklecké.

Intenzivně se pracuje na posílení zdroje pitné vody. V současné chvíli probíhá zkušební vrt (u dálnice nad „Tomkovou stodolou“ taktéž na Výklecké).

Připravuje se rekonstrukce některých vybraných úseků poničených komunikací – např. alej k Výletnímu a plánová dokumentace ke kompletní rekonstrukci ulic Kopanina a Válečných hrdinů.

Jistě jste také zaznamenali snahu ze strany České pošty zrušit (resp. předat jiné-mu uživateli) pobočku zdejší pošty. Rada a následně i Zastupitelstvo městyse odsouhlasilo převzetí pobočky pod svou správou. Od tohoto kroku si slibujeme nejen zachování základní vybavenosti obce, ale také možnost úpravy pracovní doby či další doplňkové služby. Jednáme také s obcemi Daskabát a Kozlov o přičlenění k „naší“ poště.

Po dlouhých desetiletích se také pracuje na nové reprezentativní knize o Velkém Újezdě. Navazujeme tak na jedinečné publikace Karla Domese a Josefa Richtera. Kniha bude zahrnovat kapitoly postihující zdejší přírodní podmínky, historické souvislosti, kulturní památky a také spolky či významné osobnosti.

Plánují a připravují se mnohé kulturní a sportovní akce – např. Hodové slavnosti, Obecní veselice Českého rozhlasu, jubilejní Memoriál Jaroslava Švarce ad.

A také jistě všichni netrpělivě vyhlížíme teplé jarní počasí.

Váš místostarosta Mgr. Ondřej Zatloukal

ROZHOVOR

Redakce Žibřida se rozhodla po letech oživit tradici rozhovorů. Jednou z linií bude postupné představení všech zastupitelů městyse Velký Újezd. V tomto čísle Vám představíme **Ivanu Novákovou** – zastupitelku a předsedkyni Sociální komise.

Můžete čtenářům nejprve popsat, jak je vaše rodina spjata s Velkým Újezdem – tedy něco k historii vaší rodiny.

Už předešlé generace mého tatínka Emila Polcera patřily do Velkého Újezda. Narodil se zde v roce 1921, strávil tady celý život a bohužel zemřel v roce 2006. Vždy byl hrdý „Újezdák“. Moje maminka Emilie pochází ze Staměřic, ale od svatby v roce 1954 patří sem a je spokojená. Asi před 60 lety zde rodiče koupili dům, kde jsem se svou sestrou Janou prožila hezké dětství. Také se sem ráda vrátí, ač už skoro 30 let žije ve Švédsku.

Můj manžel Zdeněk přišel z Olomouce před 40 lety a velmi rychle si zde zvykl. 30 let bydlíme v domě Na Nivách a máme to tu moc rádi. Stejně tak naše děti Zdeněk a Jana, ač už žijí se svými rodinami jinde, rádi se sem vrací.

Dlouhodobě se věnujete sociální výpomoci zdejším občanů. Co Vás k této dobrovolnické práci přivedlo?

Jsem zdravotní sestra a sociální citění k této profesi přirozeně patří. Mám prostě ráda lidi...

Kde pracujete?

V roce 1989 mi nabídli práci sestry na obvodě u MUDr. Potěšila a od roku 1993 jsem zaměstnaná u praktické-

ho lékaře MUDr. Kellera. Je to hezká práce, moc mě baví, snad je to znát...

Jak trávíte volný čas? Máte např. nějaké „koničky“?

Na vesnici moc volného času není – na zahradě, poli a dvoře se docela zabavím... Mým hlavním „koničkem“ jsou naše vnučata, moje největší radost...

Líbí se Vám ve Velkém Újezdě?

V Újezdě jsem moc spokojená, nikdy bych nešla jinam. Je tu vše potřebné pro klidný život, je tady moje „doma“.

Máte nějaká oblíbená místa a proč?

Ač se lesy v okolí mění k horšímu, ráda zajdu na hřibky do Vyroubaného nebo k Antoníčkovu. Krásná je projížďka na kole přes Bělou, to je relax...

Co Vás v poslední době ve Velkém Újezdě potěšilo?

Každý musí vidět, že se na radnici věci hýbou kupředu, pracují s velkým nasazením. Moc si toho vážím. Jistě nemůže být vše hned a ideální pro všechny.

A naopak s čím nejste spokojená? Co byste si přála změnit?

Občas mě mrzí nezáměr a negativismus některých lidí, jak jsou schopni jen kritizovat, ale sami se do práce nezapojí (mj. brzy budou volby...). Škoda, že se zatím nenašly finance na výstavbu domova pro seniory, ten bych si tu moc přála.

Jste dlouholetá zastupitelka. Od kterého roku působíte v místní samosprávě a v jakých funkcích?

Jako zastupitelka jsem 20 let, do voleb jsem šla vždy jen kvůli práci v Sociální komisi.

Jste kromě zastupitelstva nějak zapojena do dění ve VÚ (spolky atp.)?

Nejsem moc typ na spolky, jen jako členka Sokola jsem občas pomáhala na MJS.

Co byste vzkázala čtenářům Žibřida?

Moc bych si přála vtáhnout do obecního dění víc mladých lidí – s novými nápady a novým pohledem na věc, aby nebrali radnici jako nepřítel, ale jako vstřícného partnera.

P.S. Jako každý rok na jaře pořádáme **13. a 14. dubna 2018 ÚKLID OKOLÍ OBCE**

/v pátek od 15:00 hodin, v sobotu od 9:00 hodin, pytle a rukavice máme, sraz na náměstí/
Pokud víte o nějakých černých skládkách, dejte vědět!
Díky Ivana Nováková

*Za rozhovor děkuje
Ondřej Zatloukal*

HISTORIE A KULTURA

Překvapivé fotografie II

Josef Richter

Hraběcí rodina Leopolda III. Podstatského-Lichtensteina a jeho první manželky Františky roz. Paarové (oddaní ve Vídni 3. 5. 1862) se všemi svými dětmi, zprava: Amálie (*1867 – †1956, provdaná Nostic-Rienek), Ida (*1865 – †1919, provdaná Lobkovic), Karel (*1874 – †1946), Marie (*1878 – †1966, provdaná z Abendsbergu a Traunu), Alois (*1873 – †1918), Gabriela (*1870 –†1887).

Františka bohužel roku 1881, tj. asi dva roky po pořízení této fotografie, zemřela. Ovdovělý Leopold III. Se rok poté znovu oženil (18. 10. 1882 v Praze) s Marií Nikolasinou z Thunu a Hohensteina.

Marie Nicolasine Thun-Hohenstein byla druhým ze sedmi dětí hraběte Theodora Thun-Hohensteina (1815–1881) a Marie Kinské (1832–1904). Poměrně neobvyklé jméno získala po své babičce původem ze španělsko-nizozemského rodu Baillet de la Tour. Jejich manželství zůstalo bezdětné, ale vychovávali šest dětí z mužova předchozího manželství. Leopold Podstatský zemřel roku 1902, Nicolasine jej přežila o dlouhých 36 let. Zemřela roku 1938 na zámku v Telči.

Marie Nicolasina hraběnka Podstat-
ský-Lichtenstein (1852–1936) se
svým nevlastním pravnukem (nám
současníkům dobře známým) hra-
bětem Jiřím Kryštofem (*1936).

Kaple sv. Vendelína v Oseku nad Bečvou

Začátek trochu připomene meziválečný ruralistický román. Rodina Koutných pochází z Radvanic, rod Vaculů zase z nedalekého Oseka nad Bečvou. Syn Koutných si někdy v minulém století vzal Vaculovu dceru. Nejkratší spojkou obou vesnic je polní cesta. Když po ní vystoupáte na mírné návrší, na jehož vrcholku je listnatý remízek, široko daleko se vám otevřou táhlé výhledy. Po levé ruce máte lesnatý masiv Oderských vrchů, na jehož pozadí – zasvíti-li slunce – září zámek Veselíčko, kdysi sídlo hrabat Podstatských. Přímo před vámi, nad Lipníkem nad Bečvou, se zvedá zřícenina hradu Helfštyna. A po pravé ruce, ale už hodně daleko, můžeme za vrcholky kopců zahlédnout siluetu sv. Hostýna. Od remízku se už cesta k Oseku zase svažuje, tentokrát vede starou třesňovou alejí. V dolíku uprostřed polí, pár kroků vlevo si možná všimnete nedávno upraveného rybníčku s několika stromy. A pokud nechcete jako máchovský poutník uhánět dál, můžete se na chvíli zastavit nebo posadit na kamennou lavici, rozhlédnout kolem a taky se věnovat neobvyklé stavbě před vámi. Právě o ní bychom vám chtěli něco povědět.

Že je to svatyně, není těžké uhádnout – má kříž i zvoníčku. Její usazení v terénu není vůbec náhodné – je vevázána do oné třesňové aleje (jež byla při této příležitosti revitalizovaná), dokonce prý zaujala místo staříčkého stromu, který se před lety rozlomil. Stalo se z ní završení symboliky pouti, které se na tomto místě nedávno podařilo vytvořit. Kaple je orientovaná a všímavější příchozí si možná uvědomí, že její proporce jsou veskrze harmonické. Nějaký umělecký historik, neřku-li historik architektury (které bychom tady ovšem stěží potkali) by vám možná vysvětlil, že poměr šířky k délce i výšce v tomto případě zřetelně vychází ze zlatého řezu, ba dokonce užívá měrné jednotky Moduloru. Slavný Le Corbusier (na naší stavbě jej navíc jemně připomíná tvar chrlíče vody) se kdysi pokusil vrátit architektuře harmonii. Také naše stavba je harmonická. Je harmonická v tom smyslu, jak o tom hovořil staříčský Vitruvius a po něm mnozí další – v poměru jednotlivých částí k sobě navzájem i k celku. Přestože je odlita z betonu, ne-

působí její hmota těžce. Má to na svědomí především detail úpravy jejich tří stěn. Kanelování, tj. svislé žlábkování sloupů nebo pilastrů, se od starověku užívalo k změkčení výrazu tohoto základního prvku chrámových staveb. Máme je tak spojené především se sloupy antickými nebo antikizujícími. Tady ovšem není užito na půdorysu kruhu, ale v rovné ploše, kterou zejména střídáním světla a stínu rytmizuje a jak již řečeno odlehčuje. Tento motiv ale nepatřil pouze architektuře klasických období – těsně před první světovou válkou v něm například našel zalíbení Josef Hoffmann. Pro stavebníka i jeho architekta se tady navíc staly bílé lazurované kanelury symbolem spojení lidského díla s kmeny stromů sousedního remízku. Ve zvoničce může pocestný rozklinkat zvon nesoucí jméno svaté Ludmily¹, které bylo i jménem stavebníkovy matky. Zatímco vstupní západní průčelí ponechal autor stavby bez kanelur v přírodní, střizlivě holé betonové ploše, východní průčelí naopak překvapí a vzruší velkým kruhovým oknem – rozetou. Její kovový rám je vyplněn mnohostěnou z hutního skla vyskládaného po způsobu gabionů do ocelových mříží. Světelné paprsky dopadající od východu se v nesčetných proměnách lámou na jejich skleněných hranách.

Ale to zjistíme především uvnitř. Máme-li štěstí a najdeme-li kapli otevřenou, rozeta bude to první, co nás svým barevným jasem upoutá. A když opět zbystríme pozornost, uvědomíme si, že obvod kupole – která z kapličky vytváří komorní variaci na kdysi, zejména v raném křesťanství rozšířené centrální stavby – se průměrem svého kruhu rovná velikosti rozety a opět tak upevňuje řád. Vnitřní plášť kupole je navíc obložen plátkovým zlatem a kromě vznešenosti pohledu do nebeské klenby navozuje svým medovým odstínem atmosféru klidu a smíření. To samozřejmě jen umocňuje výtvarná výzdoba. Podíleli se na ní dva autoři. Někdejší absolventka Vysoké školy uměleckopřmyslové v Praze, ostravská malířka Hana Puchová, v sobě podle slov svého přítele, spisovatele Jana Balabána, „zvláštním způsobem zadržuje cosi z dětského vidění.“ Její skutečně jako by dětskýma očima spatřené pasoucí se ovečky nebo poletující vlaštovky na stěnách kaple upozorňují nejen na základní atribut Dobrého pastýře, ale vztahují se také k menší z nezřetelného oparu se nořící opukové plastice světce. Ta je zase dílem pražského sochaře Jiřího Středy. To, co návštěvník kaple neuvidí, je spodní krypta, která vznikla proti původnímu záměru jaksi navíc.

Ale nyní je nejvyšší čas říci něco k zasvěcení stavby. Středova socha totiž představuje nepřilíš frekventovaného světce jménem Vendelín. Podle legendy pocházel ze skotské královské rodiny, v rámci iroskotské misie odešel působit do trevírské diecéze. Někdy na počátku 7. století zemřel jako opat kláštera Tholey. Po pohřbu, kdy země jeho tělo nepřijala, je mniši naložili na vůz a nechali osly, ať je odvezou kamkoliv dojdou. Vůz s tělem pak našli na hoře, poblíž Vendelínovy poustevny, kde mohl být konečně pohřben a kde také vzniklo jedno z poutních míst St. Wendel nad Sárrou. Svátý Vendelín je patronem pastýřů a poutníků, ochráncem dobytka a polí. A nyní také ochráncem tohoto kousku země na střední Moravě.

Proč bylo zvoleno toto zasvěcení je zřejmé – děd stavebníka naší kaple se jmenoval Vendelín a kaple stojí uprostřed polí, která rodině patřila po staletí. Její osa a průčelí s rozetou také směřují k Oseku, kde Vendelín žil. Jeho vnuk tady v padesátých letech minulého století, v době, kdy byla rozkulačená rodina tvrdě pronásledována, pomáhal jako chlapec s hospodářstvím.

¹ Zvon odlila dílna Leticie Vránové-Tomáškové, dědičky proslulé zvonářky Laetitie Dytrychové z nedalekého Brodku u Přerova.

Dnes sedmdesátník Ladislav Koutný, stavební inženýr, vodohospodář, vysokoškolský pedagog se rozhodl uctít dědovu památku na místě spojeném s tolika vzpomínkami, ale nejen to. Technicky jednoduchou stavbu – dnes to zní téměř neuvěřitelně – z nemalé části provedl (doslova odlil) sám jako zvláštní spojení pokory a důmyslu. Podle vlastních slov jí chtěl poskytnout kolemjdoucím příležitost, aby se alespoň na chvíli zastavili, případně posadili, pokochali se krásnými výhledy, nechali na sebe působit místo, kterému dodala kaple majestátu a magičnosti. A aby se případně zamysleli nad smyslem života, který s takovým chvatem uhání po nedaleké železnici a ještě chvatnější bude po dokončení dálnice pod třešňovou alejí. Konkrétní příběh převtělil do obecné roviny.

S autorem stavby architektem Petrem Pelčákem² se Koutný seznámil při stavbě olomouckého Povodí Moravy.

Jednu z nejpozoruhodnějších budov devadesátých let Pelčák navrhoval s tehdejšími společníky Petrem Hrušou, s Hrušou také mimo jiné citlivě rekonstruovali rodný dům Josefa Hoffmanna v jihomoravské Brtnici. Petr Pelčák vždy v architektuře vyznával hodnoty, které již byly shora stručně zmíněny – řád, rytmus a harmonii. Jeho stavby jsou přísné pouze zdánlivě. Dokáží být, jak prozrazuje i naše kaple, nejen mnohvrstevnaté, odkazující k řadě historických, kulturních, uměleckých souvislostí, ale mají také svoji niternou polohu. U výtvarných umělců, s nimiž čas od času spolupracuje – a je to i tento případ – oceňuje na jedné straně sdělnost a tvůrčí poctivost řemeslné stránky práce, na druhé straně filozofické, leckdy i do metafyzických rovin směřující kontemplace.

Osecká kaple se nerodila lehce, všichni zúčastnění³ se s ní potýkali relativně dlouho. Sakrální tvorba patří ve věku z nemalé části desakralizovanému k vůbec nejtěžším architektonickým úkolům. První studie vznikly v roce 2013, k slavnosti vysvěcení Zbigniewem Janem Czendlikem došlo 21. října 2017.

Pavel Zatloukal

² Na projektu i v roli stavebního dozoru se rovněž podílela Pelčákova spolupracovnice Marcela Uřídilová.

³ Za další také pánové Caletka, Cibulka, Kovařík, Přidálek, Volný, Vondráček nebo Vychodil.

Muzeum historických strojů

Již druhý rok intenzivně budujeme v prostorách bývalého kravína ve Velkém Újezdě muzeum historických strojů a života na vesnici do roku 1940. Expozici se snažíme sestavit tak, abychom ukázali, jak šel vývoj strojů pro zemědělské práce od primitivních nástrojů po dokonalé stroje. Snažíme se zachovat ukázky šikovnosti našich předků, protože málokdo ví, že naše země byly na přelomu 19. a 20. století špičkou ve vývoji a výrobě zemědělských strojů a mnoho patentů dodnes využívaných pochází z našich zemí.

Mimo strojů máme ve sbírce zastoupena všechna řemesla, která se vztahovala k zemědělství – kovář, stolař, včelař, brašnář, mlynář, zpracovatel mléka, lnu, řezník, tkadlec ad. V nově vybudovaných prostorách představujeme také bydlení, kuchyň a vaření, dobové školní potřeby, hračky našich dědů a babiček, historické doklady jako domovské a výuční listy, fotografie, školní zprávy, reklamní letáky a prospekty, nabídkové listy a prodejní doklady.

Neustále naši sbírku doplňujeme a v současné době intenzivně hledáme žentour, cepovou mlátičku a zařízení a věci z obchodu. Návštěva našeho muzea je zatím možná pouze po domluvě. O naší činnosti se můžete přesvědčit na stránkách www.historie-zt.estranky.cz, kde jsou také naše kontakty. Na návštěvu muzea zveme všechny příznivce historie a krásných věcí.

Ing. Milan Naswetter a Jan Coufal

Řemeslo má zlaté dno ...

V minulosti se toto rčení vžilo natolik, že se používá i dnes, kdy s nástupem počítačové gramotnosti je řemeslná práce poněkud opomíjena. Řemeslník byl postupně označován živnostníkem, posléze podnikatelem v různých oborech lidské činnosti. Nejrozšířenějším se stalo používání internetu jako výrobního prostředku a pracovního nástroje. Vznikly odbornosti poskytující občanům služby nejrozmanitějšího druhu. Co vlastně pojem řemeslo znamená? Podle encyklopedie Wikipedie se jedná o určitý druh manuální dovednosti, provozované za účelem obživy, resp. vytváření zisku. Pro řemeslné práce je charakteristický podíl ruční práce, spojený s používáním specializovaných nástrojů a pomůcek. Řemeslné práce se staly základem pro průmyslovou výrobu. V běhu času pak přibývaly nebo ubývaly určité profese, a tak podle registrace kolem roku 1900 se ve Velkém Újezdě (1299 občanů) nacházelo 59 řemesel a živností, např.: doprava (osobní) 1, výroba lihovin 1, pekaři 3, mlynáři 3, lázně a masáže 1, kovář – podkovář 3, kolář 1, opravář obuvi 7, holič – kadeřník 2, zámečnický 3, výroba zápalek 1, sedlář 1, bednář 1, stolař 3, barvíř látek 1, krejčí 7, tkadlec 1, hrnčíř 1, kamnář 1, pohrabáč – cestář 2, obecní pastýř 1.

V současné době se můžeme setkat s těmito odbornostmi: projekční a inženýrská činnost 4, poskytovatel internetu 1, výrobce keramiky 1, zděné a betonářské práce 5, oprava oděvů 1, masáže 2, obkladačské práce 2, zahradnictví 2, oprava silničních vozidel 1, pedikúra – manikúra 2, tesařské práce 2, překladatelská činnost 1, instalace

elektro a telekom. zařízení 1, stavební práce 1, šití oděvů a doplňků 1, reality 1, nákladní autodoprava 2, stolařství 3, zemědělská výroba 5, lesní činnost 3, kovářské práce 2, ekologická činnost 1.

Přejme si jen, aby řemeslníků i nadále přibývalo, jejich služby byly kvalitní ke spokojenosti a pohodlnému životu tam, kde máme domov, a aby se opět rčení „Řemeslo má zlaté dno“ dočkalo plného uznání.

Pavel Coufal snr.

**Obrazová reportáž z předávání nového hasičského vozu
CAS 20/4000/240 S2R dne 14. 3. 2018**

ZŠ A MŠ VELKÝ ÚJEZD

Strava hravá

Dne 2. 11. 2017 se na SOŠ a SOU služeb Velký Újezd, s.r.o. konala akce s názvem „Strava hravá“, která si kladla za cíl malým i velkým strávníkům školy, jakož i širší veřejnosti představit zdravé stravování. Ačkoli nebyla účast příliš hojná, doufáme, že odpoledne naplnilo očekávání a zanechalo v návštěvnických příjemný pocit.

Již od 14:30 hod. mohli návštěvníci přijít na společenský sál školy, kde pro ně byl připraven program. Malí i velcí si mohli zkusit splnit různé úkoly podle pracovních listů, které zohledňovaly věk účastníků. Zatímco malí kreslili svá oblíbená či neoblíbená jídla, starší mohli vytvořit grafické znázornění své stravy a srovnat ho s výživovými doporučeními či své stravování konzultovat s přizvaným odborníkem na stravování.

Všichni pak bez ohledu na věk mohli ochutnat pokrmy, které se běžně ve škole připravují, i novinky, které teprve postupně zapracováváme do jídelních lístků, a zajímal nás tedy názor našich strávníků na ně. K naší velké radosti si každý našel něco, co mu opravdu chutnalo. Ať už šlo o hlavní jídla, jako kuřecí prsa na citronech s mrkvovým pyré nebo rybí filátka se zeleninovým kuskusem, nebo sladké pokrmy, jako mrkvový koláč s tvarohem nebo tradiční český jahelník. Úspěch také slavil výběr různých pomazánek – cizrnová, kukuřičná s vajíčkem a karotkou, tvarohová s bylinkami, tvarůžková s jablíčkem apod.

Odpoledne zakončovala přednáška o zdravém stravování, která představila základní charakteristiky zdravého stravování tak, jak jej dnes odborníci chápou, a pak se

věnovala problematice školního stravování.

Posлуhači se tak dozvěděli, kolik soli, cukru či vlákniny by měli denně zkonsumovat, proč je důležité jíst ryby či luštěniny či kolik ovoce a zeleniny by si každý měl dát. Jen pro zajímavost, soli ani přidaného cukru bychom neměli denně sníst více jak 5 g, vlákniny by dospělý měl sníst asi 25 g (děti pak v závislosti na svém věku podle rovnice denní dávka vlákniny v gramech = 5 + věk dítěte). Luštěniny jsou vnímány jako nesmírně cenný zdroj bílkovin a ryby zase tělu přinesou důležité nenasycené mastné kyseliny omega 3. Denně bychom měli sníst 5 porcí ovoce a zeleniny, to však neznamená, že bychom neměli konzumovat kvalitní maso (ať už drůbeží nebo např. také kvalitní hovězí).

Důležitá část prezentace byla věnována tématům, která jsou dnes hodně diskutována, např. vlivu reklamy či propagace známými osobnostmi, a okolo kterých často existuje mnoho kontroverzí. S potěšením můžeme konstatovat, že kromě témat, která byla předpřipravena (např. často podceňovaná otázka poměrně nezdravých tavených sýrů, často přehnané odsuzování pomazánkového másla, nebezpečí fastfoodů a konvencí, nebezpečí jakéhokoliv radikalismu ve stravování,...), padlo i mnoho otázek, na které přednášející rád odpověděl.

Poslední část byla věnována zejména školnímu stravování v ČR a u nás na škole. Posлуhači se tak dozvěděli, jak přísně je regulované stravování v naší zemi, jaká všechna kritéria je třeba v dnešní době splnit a přitom ještě dodržovat hygienická pravidla, vejít se do rozpočtu i podmínek provozu, apod. Věděli jste například, že třikrát týdně musí být převážně zeleninová polévka, luštěninová a šlemová polévka se musejí objevit jednou týdně, houskový knedlík či sladký pokrm může být nejvýše jednou za čtrnáct dní nebo že minimálně jednou týdně musí být zařazen bezmasý pokrm a pokrm z drůbeže? Účastníci se to dozvěděli spolu s množstvím dalších informací... Mohli se například také dozvědět, že držíme titul zdravé školní jídelny, že nepoužíváme žádné konvence, margaríny ani kořenící směsi nebo že odebíráme velké množství kvalitních surovin od lokálních producentů (např. veškeré maso, v ČR vypěstovanou zeleninu, mléčné výrobky, pečivo apod.).

Celá akce se nesla v příjemném duchu a skončila úspěšně. Návštěvníkům zjevně chutnalo, dokonce si na hodně ochutnaných pokrmů brali nachystané recepty a odpovědi na své četné otázky ohledně stravování se také snad dozvěděli. Podobnou akci tedy jistě opět někdy v budoucnu uspořádáme.

Petr Čechák ml.

SPOLKY

ZAHRÁDKÁŘI

Ze zahrádkářské abecedy...

Pro osvěžení uvádím několik termínů, které se nám budou hodit například při čtení návodů na obalech semínek, zahrádkářských časopisů či studiu odborné literatury.

Biologická ochrana

Ošetření (ochrana) či prevence před škůdci, chorobami či plevelem uskutečňovaná přirozenou cestou bez chemických metod. Obvykle využívá přirozeného parazita nebo predátora.

Glyfosát

Herbicid (přípravek proti plevelům), který rostlina absorbuje listy a z listů proniká do všech jejích částí včetně kořenů; je to hlavní účinná látka přípravku Roundup. Rostlina pak odumírá.

Hřížení

Způsob množení, kdy letorost zakoření, ačkoli je ještě připojen k mateřské rostlině. Zakořeňování větve na místě, kde se dotkne země, se nazývá jednoduché hřížení. Pod pojmem hadovitě (vlnovitě) hřížení se rozumí zakořeňování dlouhého ohebného stonku na několika místech. Z dlouhých větviček můžeme získat nové rostliny koncovým (vrcholovým) hřížením tak, že růstový vrchol větvičky pohroužíme do země nebo zasypeme půdou.

Humus

Tmavá, vodu zadržující složka půdy, která vznikla rozkladem organické hmoty.

Kordon

Rostlina opakovaně upravovaná do tvaru jediného nevětveného kmene (stonku, jedno-ramenného kordonu), nebo do tvaru stěny s několika souběžnými vodorovnými či svislými řadami větví (dvouramenného kordonu). Jako příklad lze uvést jabloně pěstované u stěny, případně rajčata či dřeňový hrách pěstované u opěrných tyček.

Kultivar

Zcela jasně odlišitelná (definovaná a pojmenovaná) odrůda rostliny, která vznikla cíleně při pěstování, případně v přirozených podmínkách, ale pak je nadále záměrně udržovaná. Kultivarům se často jednoduše (ale nesprávně) říká sorty; český ekvivalent je kulturní odrůda.

Listová výživa

Tekuté hnojivo používané jako postřik nebo zálivka na listy rostlin (hnojení na list). Obvykle se aplikuje pro rychlé působení nebo tehdy, pokud rostliny nejsou schopny aktivně přijímat živiny prostřednictvím kořenů (třeba po poranění nebo za studeného počasí).

Na rýč

Způsob měření, kdy se hloubka výkopu rovná délce listu rýče (obvykle asi 25 cm).

Odumírání od špičky

Je většinou následkem houbové infekce (choroby), která způsobuje odumírání výhonků od nejmladších částí.

Perlit

Granulovaný přídatek do půdy či půdní směsi, vyráběný z expandované vulkanické horniny.

Podnož

Kořenující část roubované rostliny (podložka), zpravidla planá rostlina, na níž se štěpuje (roubuje nebo očkuje) ušlechtilá odrůda (kultivar). Podnož obvykle ovlivňuje tvar rostliny a konečnou velikost vybrané odrůdy, jež k ní přirostla.

Prašník

Samčí část květu, ve které se tvoří pyl.

Prostokořenné (sazenice)

Jde o rostliny, obvykle stromy či keře, které byly vyzvednuty ze země a jsou dodávány zákazníkovi bez půdy na kořenech (bez kořenového balu). Často se takto prodávají růže.

Přímý výsev

Semena se nevysévají pod sklo ve sklenicích nebo pařeništích ani na dočasné záhony a nepřesazují se. Semena se vysévají přímo na místo, kde mají rostliny v budoucnosti růst.

Řízek internodální

Řízek odštížený ze stonku přesně mezi dvěma uzlinami, tedy nad sebou vyrůstajícími pupeny. Neseřezává se hned pod listem (listy).

Řízek nevyzrálý

Řízek z té části mladého stonku, která ještě nezačala tvrdnout; bylinný řízek.

Řízek polovyzrálý

Část letorostu odebraná k množení. Odebírá se obvykle v létě, kdy je růstový vrchol ještě měkký, ale spodní část letorostu již pevná a dřevnatá.

Řízek vrcholový

Nevyzrálý řízek odebraný z konce letorostu či výmladku.

Řízek vyzrálý (dřevitý)

Část letorostu odebraná z keře, stromu nebo popínavé rostliny, určená k množení. Odebírá se obvykle během podzimu, kdy jsou větve tvrdé a vyzrálé.

Systémový přípravek

Pesticid (fungicid, insekticid nebo herbicid) aplikovaný často na listy a rozvedený do celého těla rostliny prostřednictvím rostlinných šťáv.

Varieta

Botanicky dobře odlišitelný taxon (odchylka), který vznikl u rostliny rostoucí v přírodě bez přičinění člověka. Běžně se však používá ve stejném slova smyslu jako kultivar.

Výměna půdy

Spočívá v aplikaci hnojiva, organického materiálu nebo substrátu určeného k hrnkování na povrch půdy u hrnkových rostlin zasazených již delší dobu. U větších nádob jde často o odstranění vrchní části zeminy a její náhradu za čerstvý materiál.

Vyštípování

Odstraňování nepotřebných nebo nechťených mladých výhonů, přebytečných plodů, poupat nebo odkvetlých květů vyštípnutím nehty nebo odštížením čistými zahradnickými nůžkami (ty se kvůli možné infekci nepoužívají tak často); též probírka.

Založení

Zakrytí kořenů rostliny zeminou v dočasném jámě či rýze, když nemáme čas či možnost rostlinu ihned zasadit na trvalé místo.

Zaštípování

Odstraňování vrůstných vrcholů nebo krácení nových výhonů odštípnutím nehty.

Nostalgická vzpomínka na lořískou úrodu:

Několik „dobrých“ rad babičky Štěpánky

Vyzujete si boty a nese se za vámi nelibá vůně? Zkuste na noc boty vysypat jedlou sodou.

Pachy po cibuli a česneku linoucí se z vašich úst odstraníte douškem mléka či rozkousáním kávového zrnka. Nejlépe je použít oboje, i tak je účinek nelibatelný, ale dá se alespoň mluvit.

Zapálíte si v krbu a na druhý den se šíří místností nepříjemný navlhlý zápach. Pomoc je jednoduchá. Na závěr večera vhodte do ohně sušenou levanduli, citrusovou kůru nebo eukalyptové listy.

Při oslavách se často stane, že obsah skleničky neskončí tam, kam byl určen, ale bezostyšně přistane na místě nejméně vhodném k tomuto účelu. Obvykle to bývá klín sousedky, kalhoty kamaráda v místech choulostivých nebo halenky či blůzky na napnuté straně. Pokud je tou inkriminující tekutinou červené víno, dílo je dokonáno. Nedivte se, když vás někdo hned nato poleje vínem bílým. Není to náhoda, ale úmysl. Dá se říct, že bílé víno pohltilo to červené a potom stačí skvrnu jen vytrít teplou vodou a neštěstí je zažehnáno.

Pořezali jste se, tekla vám krev z nosu nebo jste při holení mysleli na fotbalový zápas? Krvavé skvrny z takto vzniklých nehod odstraníme nejlépe, když čerstvě nastrohaný křen smícháme s citronem a touto směsí potíráme zasažená místa oděvu.

Vybrala jsem ze starého kalendáře; v praxi jsem zatím neměla odvahu vyzkoušet!

Recepty, které mě zaujaly

Špenátový nákyp. Špenát poduste na nakrájené cibuli s pepřem a troškou česneku utřeného se solí a směs nechte zchladit. Vmíchejte do ní žloutky, sníh z bílků a na kostky nakrájenou a předem opečenou zemi. Vše jen zlehka promíchejte a hned vložte do vymaštěné a strouhankou vysypané formy a nákyp upečte v mírně vyhřáté troubě do zlatova. Podávejte s nakyslou omáčkou.

S tou nakyslou omáčkou jsem si moc nevěděla rady, zvolila jsem raději strouhaný sýr!

Ovesný pudink. Ovesné vločky předem namočené v mléce uvařte s trochou soli na hutnou kaši. Ještě zatepla pak do ní vmíchejte ovocnou marmeládu či povidla. Kaši případně přisladte troškou medu a vložte ji do formy nebo kalíšku vymazaných máslem. Pudink nechte ztuhnout a poté podávejte se zakysanou smetanou.

Vyzkoušeno – výborné!

Rozluštění „záhady“?

Ke svému článku ohledně „snad“ čápa letícího nad náměstím o loňském Mikuláši jsem měla několik reakcí od lidí, kteří ho viděli nebo i častěji vídají. Většina z nich tvrdí, nebo si myslí, že šlo o volavku, což je vzhledem k ročnímu období patrně pravděpodobnější. Záměna je možná, co myslíte?

Pes – přítel člověka... a co člověk?

Když je pěkný bílý sníh, je to všude kolem nás jako v pohádce. Jakmile se však oteplí a sníh roztaje a odhalí, co skrýval, rozplyne se i pohádka. Můj příspěvek se týká zvířecích (povětšinou psích) exkrementů, chce se mi však docela napsat „lidských“, neboť si myslím, že je to přece záležitost člověka, který se svým psím kamarádem jde na procházku, musí si být vědom toho, že uklidit po sobě není v možnostech psů, byť jim někteří lidé přisuzují lidské vlastnosti.

Snad pravidelně uklízím hromádky před naší brankou (a nejsou dílem mého psa), onehdy to však bylo i na novém pěkném chodníku, a to v několika místech, jak si toho patrně někdo nevšiml a odnášel s sebou na botě. Fuj, ještě teď se mi z takového úklidu zvedá žaludek! Poslední kapkou byl však následující zážitek: Vyjížděli jsme z autobusového stanoviště. Naproti hospody U Jelena konal svou potřebu pes přímo do pruhu vedle chodníku, který je vysypán ozdobnými kamínky. Ty jsou jen v centru obce, z toho soudím, že to má být opravdu „repre“ lokalita naší vesnice. Jak se tam tak onen pejsek krčil, asistovala mu osoba, která ho držela na vodítku a čekala, až svou bohubilou činnost dokoná. Pak spolu pěkně pokračovali po chodníku dál, aniž by si s sebou vzali to, co tam na ozdobném kamení po „nich“ zbylo. To jsem teda hleděla jak blázen. Víím, že lidé jsou různí, ale zrovna do tohoto člověka, o kterém jsem **byla** přesvědčena, že má dokonalé estetické cítění a vyvinutý kladný vztah k přírodě, bych v životě něco takového neřekla. Je mi z toho hodně smutno.

Věra Bednaříková

Velikonoční dílničky

Další ročník minivýstavy Vítání jara, která byla spíše doplňkem dílniček pro děti, se uskutečnil v neděli 25. března 2018 na bývalém kinosále sokolovny.

I když venku byla zima, na sále to už vonělo jarem a Velikonocemi. Přispěla k tomu nejen velikonoční výzdoba, ale i vůně pečených mrkvanců, které děti plnily makovou nebo povidlovou nádivkou.

Všechna stanoviště byla pořád obsazena, děti měly plné ruce práce. Jejich počínání od rána sledovala ostřížím zrakem Morana a „trpělivě“ čekala, až ji odnesou ze vsi ven, aby už konečně byla zima zažehnána a všichni jsme si mohli užívat jarního sluníčka a tep-loučka.

Věra Bednaříková

Ledňáček obecný

Od září čekám, až se zase objeví na Dolním rybníku, ale letos jsem se nedočkala. Koho? „Ledňáčka“.

Každý rok se objevil od konce září až do prosince. Nevím, co se mohlo stát.

Ledňáček je jediným u nás žijícím zástupcem této skupiny ptáků, která jinak obývá téměř celý svět, hlavně tropy. To může být překvapivé, když jejich jméno zní tak ledově. Původně to totiž neznamenal „lední pták“, ale spíše „modrý pták“.

Ledňáček. Bývá často také nazýván létajícím drahokamem našich potoků, řek a rybníků. Pozorujeme-li ho proti světlu, pak vrhá zelené odlesky jako smaragd. Jindy svítí jako nejmodřejší nebe. Jeho velikost je zhruba podobná velikosti vrabce a přesto, že je krásně vybarvený, působí zvláštním dojmem. Dlouhý zobák a velká hlava jsou totiž skoro stejně dlouhé jako celý trup. Navíc křídla i ocasek jsou krátké a nožky malé a špatně uzpůsobené k chůzi. Chodit sice dobře nemůže, ale zato velmi dobře umí zacházet se svým zobákem. Abychom si to ověřili, musíme ho vidět v přírodě. To ale není vůbec snadné. Jen málokdo z nás viděl ledňáčka. K setkání s ním může dojít, ale většinou jde o prchavý okamžik, kdy okolo nás, zcela neočekávaně, jako šíp prolétne a zase zmizí. I když nám ledňáček opravdu nedává mnoho příležitosti nahlédnout do svého soukromí, podařilo se mi ho v loňském roce vyfotit ze své zahrady.

Ledňáček loví ve vodě malé rybky, na které číhá nepohnutě blízko vody. Na jednu se předkloní a střemhlav se řítí k hladině. Zmizí ve vodě jako kámen a vzápětí se vynoří s rybkou v zobáku. Rybí šupiny ani kůstky nestráví a vyvrhne je v malých chomáčcích.

Ještě obtížnější je pozorování tohoto ptáčka v době hnízdění. Hnízdí v norách, které si sám hloubí ve strmých březích vod. V jedné snůšce přitom bývá 5 – 7 světlých vajec.

Vážnou hrozbu pro něj však představuje i ničení přirozeného biotopu a nedostatek hnízdních míst.

Na závěr chci připomenout, že ledňáček je „ptákem roku 2000“.

Jaroslava Zlámalová

TJ SOKOL VELKÝ ÚJEZD

VELKOÚJEZDSKÁ KOPANÁ 2017

Oddíl kopané má v rozehrané soutěži 2017/2018 řízeným Okresním fotbalový svazem dvě mužstva, dorostence a starší žáky.

Muži v tomto ročníku nebyli přihlášení do soutěže z důvodu nedostatku hráčů a nechtěl některých ambicióznějších fotbalistů hrát ve IV. třídě okresního přeboru za TJ Sokol Velký Újezd.

V předcházejícím ročníku soutěže 2016/2017 byl v podzimní části hlavním trenérem R. Matečka a v jarní části J. Sléžek. V celém ročníku jim asistoval Z. Novák. Celkově muži nedopadli nejhůře a byli na konci sezony 2016/2017 s 26 body na 9. místě ze 13 účastníků.

Hlavním trenérem dorostu je Karel Klimek a Aleš Krbeček. Dorost skončil po podzimní části letošní rozehrané soutěže na 7. místě s 24 body ze 14 účastníků soutěže. V loňské sezoně 2016/2017 skončili dorostenci celkově na 8. místě s 24 body z 12 účastníků soutěže. Kluci mají velmi dobrou docházku na tréninky a téměř 100 % účast na zápasech. Jen si musíme přát, ať jim tento elán vydrží co nejdéle.

Starší žáci skončili na podzim v rozehrané soutěži 2017/2018 na 6. místě. Trenérem starších žáků je Slávek Niesner s asistencí Petra Hostáška.

V loňské sezoně 2016/2017 v kategorii mladších žáků skončili na velmi pěkném 4. místě s 48 body z 12 účastníků soutěže.

Dále nám funguje skupina "PEMPRS" pod vedením paní Mirky Skřičilové. Je to cca 10 – 15 dětí předškolního věku zatím bez registrace.

Dvakrát týdně v průběhu sezony (úterý a čtvrtek, popř. pátek) probíhají na hřišti TJ Sokol Velký Újezd cca 2-3 hodinové tréninky.

V zimním období probíhá sportovní příprava mládežnických družstev i skupiny "pemprs" v tělocvičně místní základní školy.

TJ Sokol Velký Újezd – oddíl kopané (muži a dorost) se zúčastnil se starostou obce Ing. Josefem Jelenem již 13. ročníku tradičního turnaje Újezdů v Horním Újezdu u Litomyšle, kde skončili na slušném 4. místě po těsné prohře v malém finále se silným soupeřem z Újezdu u Uničova, kde bude v červenci další 14. ročník turnaje Újezdů.

Závěrem chceme poděkovat za minulý rok všem, kteří se o fotbal ve Velkém Újezdě starají, tedy jak vedení TJ Sokol, tak vedoucím mužstev, trenérům, správci areálu F. Kučerovi a jeho pomocníkovi P. Chodilovi a v neposlední řadě vedoucímu kiosku S. Macháčkovi a sponzorům v čele s K. Domesem.

Prvním jarní domácí zápas dorostu na našem hřišti bude v neděli 8. 4. 2018 v 15:30 hodin s mužstvem Granitol Moravský Beroun.

Družstvo žáků začne také v neděli 8. 4. 2018 ve 13:30 hodin s mužstvem Sokol Pňovice.

Dále v průběhu sezony budete informováni hlášením místního rozhlasu a plakátovými upoutávkami na domácí nedělní utkání.

Závěrem upozorníme zájemce o fotbal z řad nejmladších a rodiče chlapců na fotbalové hřiště, kde bude od konce března každé úterý a čtvrtek od 16:30 do 18:00 hod. probíhat trénink mládeže. Zde je možné se přihlásit u trenérů mládeže nebo funkcionářů oddílu a následně mladé fotbalisty zaregistrovat a připravovat na fotbalová klání.

*Sportu zdar a fotbalu zvláště!
Za oddíl kopané TJ Sokol Velký Újezd
Jaroslav Týlich*

Tříkrálová sbírka

6. ledna chodili po Újezdě tři králové.

Chodili jsme ve skupinách. Každá skupina měla na starost kus Újezda. Kolem dovali jsme dům po domu. Tam, kde nám otevřeli a přispěli, jsme zazpívali a dali jim kalendář a cukřík.

Peníze jsme vybírali pro charitu.

*Berenika Janotová
(8 let)*

Smrt nesem ze vsi...

Smrt nesem ze vsi,
nový líto do vsi.
Bud'ťe paní veselé,
že vám líto neseme.
S červenými vejci,
žlutými mazanci.
Bud'ťe pání veselí
na tu Smrtnou neděli.
Smrt jsme vám odnesli,
nové líto vnesli.

Jaru se tento rok mezi nás příliš nechce. To se ale možná brzy změní. Předposlední březnový víkend se totiž v naší obci vynášela Morana¹, a to hned dvakrát.

V sobotu 24. března se Smrtku vydal hodit do potoka u bývalého koupaliště 6. skautský oddíl Ostříž. Vedoucí dětem rozdaly texty s lidovými říkadly, které se vztahují k tomuto rituálu, a společně je pak cestou přednášely. Cestu k potoku dětem zpestřily i dva úkoly – skládání puzzle s obrázkem Morany a výroba růžiček z krepového papíru, kterými skauti Smrtku ozdobili.

V neděli 25. března pak bylo vynášení Morany završením příjemné akce zahrádkářů – výstavy a tvořivých dílniček s názvem Vítání jara. Stanislava Kličková a Martina Havlasová vedly průvod ze sokolovny k potoku za Košovou pilou. Cestou děti plnily nejrůznější úkoly, které měly zahnat zimu a přivolat jaro. Kreslily jarní obrázky, vařily Moraně uspávací lektvar nebo se naučily zpívat jarní písničku, při které si i v kruhu zatancovaly.

Obě události se díky nápaditě připraveným aktivitám moc povedly. Pokud jste při nich chyběli, můžete se podívat alespoň na fotografie a určitě se nezapomeňte přidat v příštím roce, ať společně vyženeme zimu ze vsi.

Michaela Janotová

¹ Vynášení Morany je staroslovanský pohanský zvyk, při kterém je slaměná figura oblečená do ženských šatů za zpěvu písní vynášena pryč ze vsi. Následně je zapálena a hozena do vody. Jde o rituál vítání jara, neboť Morana je symbolem smrti, a tedy i zimy.

Zemřela herečka Eva Roubíková, roz. Klánová

*Kdyby divadlo neexistovalo,
určitě bych si je vymyslela.*

/Eva Roubíková v březnu roku 2004/

Dne 18. února zemřela ve Vojenské nemocnici v Olomouci herečka Městského divadla v Mostě MgA. Eva Roubíková, roz. Klánová.

S výjimkou jedné sezony strávené po absolvování divadelní fakulty Akademie múzických umění na jevišti Městského divadla v Mladé Boleslavi patřila k těm dramatickým umělcům, kteří věnovali celý svůj tvůrčí život divadlu mosteckému. Tady se zařadila se svým mimořádným talentem a profesním zaujetím k slavné herecké gardě z konce padesátých let a počátku šedesátých let 20. století.

Narodila se v Praze, a přestože studovala Vyšší hospodářskou školu zahraničního obchodu, její vnitřní zaujetí patřilo divadlu. Toužila stát se herečkou, a jak sama kdysi řekla, směřovaly její ambice od mládí na jeviště. Vedle studia hospodářských věd a nevšedního zájmu o veškeré společenské dění navštěvovala kurzy rytmiky, klasického baletu, a dokonce se stala i frekventantkou vojenské jízdní školy.

První rolí Evy Klánové na jevišti v historické budově mostecké činohry (tehdy Divadla pracujících) byla Lenka v Jiráskově Filosofské historii, nastudované Zdeňkem Buchvaldkem, jejíž premiéra se uskutečnila 19. září roku 1959. K jejím umělecky nejzávažnějším hereckým úkolům té doby patřily Su-Šu-čuan (Ču-Su-čen: Patnáct šňůrek penízků), Antigona (Jean Anouilh: Antigona), Marie (Josef Topol: Konec masopustu), Soňa (A. P. Čechov: Strýček Váňa) a Hortensie (Félicien Marceau: Vajíčko). O režie těchto titulů se podělili významní mostečtí režiséři Ilja Bureš, Zdeněk Buchvaldek a Lubomír Poživil, kteří zásadním způsobem ovlivnili herecké začátky Evy Klánové v Mostě.

Po roce 1980 následovalo pět let působení mostecké činohry v provizorních podmínkách KS Máj. Eva Klánová tu pokračovala ve svém úspěšném angažmá pod vedením režiséřů Rudolfa Felzmana (Yerma, Coriolanus), Karla Lhoty (Manžel pro Opalu, Lesní panna aneb Cesta do Ameriky) a Jany Kališové (Možná je na střeše kůň).

S uměleckým souborem činohry pak přešla i do nové budovy mosteckého divadla (od roku 1990 Městského divadla v Mostě), kde se zdejší herecké účinkování uzavřelo spoluprací s režiséry Lubošem Pistoriem (Naše městečko), Zbyňkem Srbou (Cirkus Humberto, Lucerna), Pavel Pecháčkem (Kočí hrá), Vítem Venclem (Každý sám za sebe) a také s režisérským kolegou Stanislavem Oubramem (Podivná paní Savageová).

Poslední roli na jevišti Městského divadla v Mostě nastudovala Eva Klánová

spolu se svými dlouholetými souputnicemi – Emmou Černou, Věrou Mrázkovou, Reginou Razovou a Jarmilou Vychodilovou – jako emeritní členky činohry v sezoně 2009 v inscenaci Nejstarší řemeslo pod vedením hostujícího Radoslava Tcherniradeva.

Když jsme jako mladí začínali u divadla v historickém městě Mostě, nikdo z nás o konečnosti lidského bytí nedumal. Život nám byl nekonečným příběhem, v němž převažoval smích nad slzami, jejichž příčiny jsou už dávno zapomenuty. Stálo při nás štěstí, že jsme mohli dělat to, co jsme dělat toužili, a že nad námi bez povinnosti bděli starší a zkušenější a vesměs talentovanější kolegové, i když mnohdy proti naší vůli. Patřila k nim také Eva.

Už tehdy projevovala pedagogické sklony, které mnohem později uplatnila při hodinách dramatické výchovy dětí. Měla vypracovávánu vlastní, často kritizovanou metodu výuky. Nevzdala se jí však, neboť nedbala posměváčků. Stejně vytrvale se držela svých-nezřídká až kuriózních – názorů na věci veřejné a svých zvyků. Dál učila podle sebe, dál nosila svou červenou kostkovanou čepici a dál si sem tam po obědě v divadelním klubu srazila dřímotu, jak říkával jeden z mosteckých režisérů.

Jednou prohlásila, že „Kdyby divadlo neexistovalo, určitě bych si je vymyslela“. Nebyl důvod jí nevěřit, neboť u Evy bylo možné všechno. Divadlo milovala a byla pro něj předurčena svým mimořádným talentem i stavovskou ctí. Byla osobností nejen šíří divadelního myšlení a konání, což jí umožnilo zvládnout ženské postavy v širokém rozsahu dramatického repertoáru mezi Antigonou a Plajznerkou. Eva byla svérázná a ve své svéráznosti originální bytost.

Kdo by jako ona pravidelně cestoval nočním osobním vlakem mezi Mostem a Olomoucí s rozjívenou fenkou Charlie u nohou a batohem na zádech, v němž chrastilo několik cihel na opravu domu ve Velkém Újezdě. A právě sem, do podhůří Oderských vrchů, do kraje jí neznámého a vnitřně vzdáleného s jistým váháním přesídlila celou svou milovanou rodinu – dceru Alexandru, syna Jiřího a manžela Karla, rodem i srdcem Severočecha z Loun.

To nejsou zkazky ze života mostecké herečky Evy Roubíkové, roz. Klánové, to jsou charakterizující marginálie běžných dnů jejího života, vyměřených jí do neděle 18. února 2018. Myslím zde na život pozemský, pomíjivý. Ve skrytu duše však věřím, že se Evě dostane i onoho života nadpozemského, zahaleného pro nás věčným tajemstvím.

Eva zůstane v myslí náš všech, kteří jsme ji měli rádi a které potkalo to štěstí, že jsme s ní mohli pobýt na divadelním jevišti jako partneři a na jevišti všedních dnů jako přátelé.

Čest její památce!

Vlastimil Novák

INFORMACE Z ÚŘADU MĚSTYSE

Plán akcí duben – červen 2018

Použité zkratky:

Daskabát = DA, Doloplazy = DO, Přáslavice = PR, Tršice = TR, Velká Bystřice = VB, Velký Újezd = VU

2. 4.: Pondělí velikonoční

4.-5. 4.: Zápis do 1. ročníku ZŠ VU

21. 4.: Autobusový zájezd do Ivančic (zahrádkáři) VU

26. 4.: Stavění máje PR

28. 4.: Mistrovský závod Ol. kraje v turistickém závodě VU

28. 4.: Zlatá srnčí trofej DA

30. 4.: Pálení čarodějnic DA, VB

1. 5.: Bílý kámen

12. 5.: Cyklovýlet „O poklad Kunhuty Tršické“ TR

13. 5.: Slavnost kroje a Bystřické selské trhy VB

19. 5.: Hodová zábava DA

20. 5.: Hody DA

20. 5.: Festival dechovek MU

25. 5.: Noc kostelů

2. 6.: Dětský den VU

2.-3. 6.: Závody minikár - Mistrovství ČR MU

9. 6.: Jsme ze stejné planety VB

9. 6.: Memoriál Jaroslava Švarce (50. ročník) VU

16. 6.: Hanácké Nashville VB

? 6.: Turnaj v malé kopané a turnajová zábava VU

Úřad městyse a redakční rada prosí jednotlivce i spolky o průběžné nahlášení jednotlivých akcí na úřad městyse tak, aby se mohly uveřejnit v dalším čísle Zbřída.

STATISTIKA OBYVATEL VELKÉHO ÚJEZDU – ROK 2017

- Narození:

Ondřej	Habáň
Sofia	Dzidová
Elliot	Svěží
Vlastimil	Vácha
Jonáš	Niesner
Tobias	Moudrý
Filip	Nesvadba
Marie	Hrabalová
Matouš	Myšák
Adéla	Čapková
Sofie	Radová
Jiří	Veselý
Štella	Rolínková
Štěpán	Tomek
Joanna	Schneiderová

zpracováno z podkladů – vítání občánků

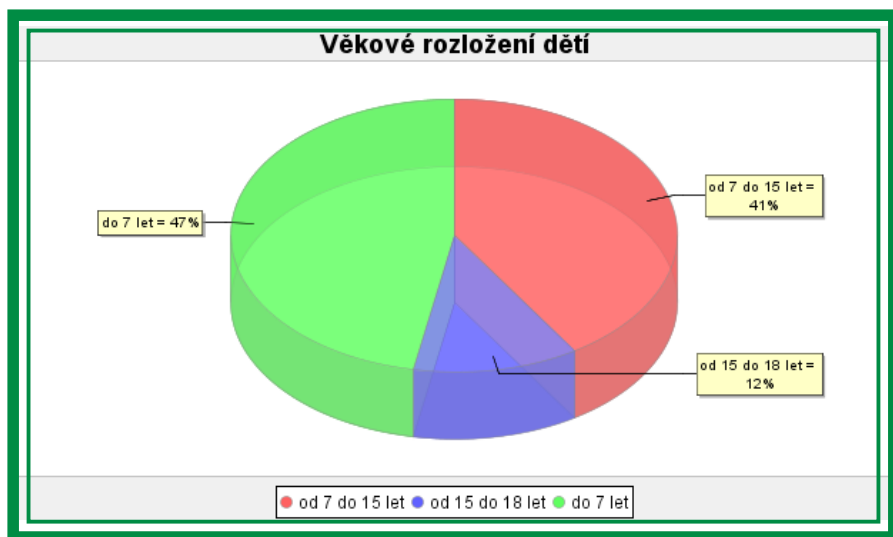
- Úmrtí:

Alžběta	Stančíková	ročník	1940
Vlastimil	Himr		1944
Ján	Dedič		1923
Ignác	Richter		1928
Věra	Koudelková		1938
Libuše	Hiemerová		1925
Stanislav	Bambousek		1935
Libor	Dzida		1973
Karla	Hanzelová		1950
Zdeněk	Tylich		1958

zpracováno z oznámení o úmrtí

- **Přihlášení k trvalému pobytu: 17 osob**
- **Odhlášení z trvalého pobytu: 16 osob**
- **Zrušený trvalý pobyt: 2 osoby**
- **Sňatky uzavřené ve Velkém Újezdu: 5 sňatků**

**Počet obyvatel k 1. 1. 2018: 1354 z toho občané ČR 1339, cizinci 15.
Dospělí 1061, děti do 18 let 293.**

Zpracovala Renata Absatzová

Vítání občánků

V návaznosti na zveřejněnou statistiku obyvatel v tomto čísle Žibřidu představuji nové občánky, které jsme do svazku městyse přivítali 30. ledna 2018.

Jsou to:
 Matouš Myšák, Adéla Čapková,
 Sofie Radová, Jiří Veselý, Stella
 Rolínková.

Miluše Mazalová, matrikářka

Obecní veselice 2018

Český rozhlas Olomouc

Proč Obecní veselice ČRo Olomouc u vás

Jsmo rádio našeho kraje a jezdíme rádi přímo za našimi posluchači.

Cílem našeho projektu je:

- chceme přivést den plný zážitků s ČRo Olomouc do vaší obce
- Rádi se setkáváme jak se stálými posluchači, tak chceme oslovit nové posluchače
- ČRo Olomouc je příjemným rodinným společníkem ve vysílání i mimo něj – živá hudba, soutěže, atrakce pro děti.

ČRo rozhlas

Křížem krajem s Českým rozhlasem Olomouc

- termín: **28. 5. – 30. 6. 2018**

- soutěž se koná každý den od pondělí do pátku
- během každého výjezdu navštívíme 5 obcí Olomouckého kraje.
- rozhlasová hlídka Českého rozhlasu Olomouc (RH ČRo OL) jezdí po předem naplánované trase, která bude v příslušný den anoncována v dopoledním vysílání
- ve vybraných vesnicích RH ČRo OL udělá zastávku na viditelném a přístupném místě, kde se zdrží cca 15 – 20 minut. Z každé zastávky bude přímý vstup do vysílání. Soutěže se bude zvít na Obecní veselice
- obyvatelé obce, kteří přijdou k RH ČRo OL, dostanou drobné reklamní předměty
- každý, kdo se bude chtít zúčastnit soutěže o hlavní výhru dne (dávkové balení piva), vyplní anketní lístek.
- na anketním lístku vyplní jméno, příjmení, adresu, mail, telefon a krátký dotazník a odpoví na lipovací otázku.

ČRo rozhlas

Obecní veselice ČRo Olomouc je součástí soutěže Křížem krajem s ČRo Olomouc

1) Křížem krajem s Českým rozhlasem Olomouc (pondělí – pátek)

- opakující se úspěšná soutěž s novým názvem z předchozích let
- od pondělí do pátku soutěž pro posluchače denně cca ve 4-5 obcích Olomouckého kraje, kde bude probíhat současně pozvánka na sobotní odpoledne

2) Obecní veselice (sobota)

- taneční odpoledne ve vybrané obci – možnost spolupráce s obcí, fotbalovým klubem, dobrovolnými hasiči, atd.

ČRo rozhlas

z ankétních listků se každý soutěžní den po projetí celé anoncované trasy vybere jeden výherce hlavní ceny. Výhercem se stane ten, kdo nejlépe odpoví na tipovací otázku. výherce bude vyhlášen ve vysílání ČRo Olomouc a RH ČRo OL mu doveze denní výhru na uvedenou adresu.
výjezd RH ČRo OL bude probíhat v odpoledních hodinách (12:00 – 18:00 hodin).

Il. Český rozhlas

Obecní veselice s ČRo Olomouc

Zábavné odpoledne pro celou rodinu s programem:

- živá hudba
- atrakce pro děti (skákací hrad, malování na obličej)
- tombola

Obecní veselice se pořádá ve spolupráci s příslušnou obcí.

Rádi zapojíme i dobrovolné spolky, které jsou v obci (pěvecké nebo divadelní spolky, hasiči apod.), formou vystoupení, občerstvení.

Termíny: sobota: 2. června, 9. června, 23. června a 30. června 2018

- 15:00 – 20:00 hodin

Vstupné: zdarma

Český rozhlas Olomouc dále zajistí:

- pozvánky ve vysílání, pozvánky během soutěže Křížem krajem s ČRo OL
- moderátora
- plakáty a letáky
- dárky do tomboly
- vystoupení skupin
- ozvučení

Il. Český rozhlas

Náklady Českého rozhlasu Olomouc

Obecní veselice

Živá hudba 20 000,- Kč bez DPH

OSA 5 000,- Kč

Dárky do tomboly 8 000,- Kč včetně DPH

Náklady celkem cca 32 000,- Kč bez DPH na jednu akci.

Obec pomůže při zajištění:

- vystoupení místních souborů
- případné atrakce pro děti (skákací hrad, malování na obličej apod.)
- prostor, kde se Obecní veselice uskuteční

V roce 2015 se Obecní veselice uskutečnila: Dolní Studánky, Slatka, Babice, Veselíčko.

V roce 2016: Horní Moštěnice, Lipová-lázně, Březsko a Mezice.

V roce 2017: Dolní Loučka, Tiltín, Jezernice, Ruda nad Moravou

Il. Český rozhlas

Ukázky z Obecních veselic ČRo Olomouc 2015

Il. Český rozhlas

**Výpis usnesení
ze zápisu z 15. zasedání Zastupitelstva městyse
Velký Újezd (dále jen „ZM“), konaného dne 13. 3. 2018**

Usnesení č. 1 k bodu č. 2 pozvánky

ZM VÚ schvaluje zápis ze 14. zasedání ZM VÚ ze dne 12. 12. 2017.

Usnesení č. 2 k bodu č. 3 pozvánky

ZM VÚ bere na vědomí zprávu kontrolního výboru ZM VÚ.

Usnesení č. 3 k bodu č. 4 pozvánky

ZM VÚ bere na vědomí zprávu finančního výboru ZM VÚ.

Usnesení č. 4 k bodu č. 5 pozvánky

ZM VÚ bere na vědomí zprávu o činnosti výboru pro rozvoj městyse ZM VÚ.

Usnesení č. 5 k bodu č. 6 pozvánky

ZM VÚ schvaluje zprávu o činnosti Rady městyse VÚ za období od 14. zasedání ZM VÚ.

Usnesení č. 6 k bodu č. 7 pozvánky

ZM VÚ schvaluje Odpisový plán vč. transferů městyse Velký Újezd na rok 2018.

Usnesení č. 7 k bodu č. 8 pozvánky

ZM VÚ schvaluje Odpisový plán ZŠ a MŠ Velký Újezd, příspěvková organizace na rok 2018 ve výši 944.334,- Kč. Tyto prostředky budou poukázány na účet příspěvkové organizace bezprostředně po schválení ZM.

ZM ukládá příspěvkové organizaci povinnost odvést nevyužité investiční zdroje ve výši 444.334,- Kč zpět do rozpočtu zřizovatele v termínu do 30. 6. 2018.

Usnesení č. 8 k bodu č. 9 pozvánky

ZM VÚ schvaluje výroční zprávu hospodaření ZŠ a MŠ Velký Újezd, příspěvková organizace za rok 2017.

Usnesení č. 9 k bodu č. 10 pozvánky

ZM VÚ schvaluje Účetní závěrku včetně hospodářského výsledku na základě protokolu za účetní období 2017:

Účetní jednotka: Městys Velký Újezd

IČ účetní jednotky: 00299677

Sestaveno k 31. 12. 2017

Stav rozhodnutí: SCHVALENO

Datum rozhodnutí: 13. 3. 2018

Schvalující orgán: Zastupitelstvo městyse

Seznam osob rozhodujících o schválení:

DOMES Karel

HAUSNEROVÁ Martina, Mgr.

JELEN Josef, Ing.

KLEJNOVÁ Jana, Ing.

KLÍČKA Jaroslav, Ing.

KRBEČKOVÁ Jaroslava, Mgr.

MARÍK Lukáš

NOVÁKOVÁ Ivana

OKLEŠTKOVÁ Marie

ROUBÍK Jiří, Ing., Ph.D.

ŠVOBODA Karel

ŠUBRTOVÁ Miluše, Ing.

ŠVARCOVÁ Jana, Ing.

ZATLOUKAL Ondřej, Mgr.

Usnesení č. 10 k bodu č. 11 pozvánky

ZM VÚ schvaluje bez výhrad celoroční hospodaření dle „Zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření městyse Velký Újezd za rok 2017.“

Závěr této zprávy: Při přezkoumání hospodaření městyse Velký Újezd za rok 2017 nebyly zjištěny chyby a nedostatky (§ 10 odst. 3 písm. a) zákona č. 420/2004 Sb.):

ZM doporučuje účetní městyse přeučtovat hospodářský výsledek ke dni schválení závěrečného účtu následovně: zůstatek účtu 431 300 (výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení) ve výši 6.331.443,45 Kč převést na účet 432 300 (nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let).

Usnesení č. 11 k bodu č. 12 pozvánky

ZM VÚ schvaluje rozpočtové opatření č. 2/2018.

Usnesení č. 12 k bodu č. 13 pozvánky

ZM VÚ schvaluje převod pošty 783 55 Velký Újezd na poštu Partner 783 55 Velký Újezd, které je v souladu s platnou legislativou ČR a s programovým prohlášením vlády. ZM VÚ pověřuje

starostu městyse podpisem smlouvy mezi městysem Velký Újezd a Českou poštou, s.p.

Usnešení č. 13 k bodu č. 14 pozvánky

ZM VÚ souhlasí s předáním nového pavilonu mateřské školy k hospodaření Základní školy a Mateřské školy Velký Újezd, příspěvkové organizaci k datu 1. 4. 2018.

Usnešení č. 14 k bodu č. 15 pozvánky

ZM VÚ projednalo informaci o riziku navýšení nákladů městyse na odpadové hospodářství v případě prosazení účelové nevládní novely zákona o odpadech, obsahující násobné zdražení skládkovacích poplatků. Zastupitelstvo městyse nesouhlasí s podobnými novelizacemi zákona o odpadech, které mají dopad na náklady městyse a jejich obyvatel v oblasti odpadového hospodářství. Zastupitelstvo zastává názor, že nové nastavení odpadové legislativy by mělo být provedeno formou vládního návrhu zákona o odpadech připravovaného po schválení nových evropských odpadových směrnic a v úzké spolupráci s obcemi a městy. ČR by neměla přijímat povinnosti nad rámec evropského nastavení odpadového hospodářství. Zastupitelstvo vyzývá Svaz měst a obcí ČR a Sdružení místních samospráv ČR, aby efektivně čelily podobným účelovým snahám, které obce vystavují zřejmému riziku potřeby navýšení nákladů na odpadové hospodářství.

Usnešení č. 15 k bodu č. 16 pozvánky

ZM VÚ souhlasí s prodejem nepotřebné požární techniky obci Medlov, Medlov 300, 783 91 Uničov, IČ: 00575666 za cenu 50.000,- Kč.

Jedná se o tento majetek: inv. číslo: 1303 Požární vozidlo, 233 Reflexní cedule, DM1 Naviják vysokotlak s proudnicí, DM80 Maják modrý 9-32V COMET B

Usnešení č. 16 k bodu č. 17 pozvánky

ZM VÚ v souladu s nařízením vlády č. 318/2017 Sb., stanoví odměnu za výkon funkce:

- člena rady městyse ve výši 3.500,- Kč měsíčně.

Odměna bude poskytována v této výši ode dne 1. 4. 2018.

Usnešení č. 17 k bodu č. 18 pozvánky

ZM VÚ schvaluje Obecně závaznou vyhlášku městyse Velký Újezd č. 1/2018, o stanovení systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem na území městyse Velký Újezd.

Usnešení č. 18 k bodu č. 19 pozvánky

ZM VÚ schvaluje vykoupení pozemků a částí pozemků pod příjezdovou cestou k hřišti na ul. Mlýnská pro vybudování inženýrských sítí a místní komunikace:

- část pozemku parc. č. 530 o výměře 106 m2 od spoluvlastníků Kolář Bivoj, Nerudova 237/39, Malá Strana, Praha a RNDr. Kolářová Jana, Zeyerova 878/20, Hodolany, Olomouc

- pozemek parc. č. 531 o výměře 312 m2 od spoluvlastníků Kolář Bivoj, Nerudova 237/39, Malá Strana, Praha a RNDr. Kolářová Jana, Zeyerova 878/20, Hodolany, Olomouc

- pozemek parc. č. 532 o výměře 56 m2 od Ing. Naswetter Milan, Náměstí 69, Velký Újezd

- část pozemku parc. č. 768 o výměře 49 m2 od Ing. Naswetter Milan, Náměstí 69, Velký Újezd

- část pozemku parc. č. 1484 o výměře 6 m2 od Bednářiková Alenka, Varhošťská 274, Velký Újezd

- pozemek parc. č. 1485 o výměře 81 m2 od Bednářiková Alenka, Varhošťská 274, Velký Újezd

- pozemek parc. č. 1487 o výměře 59 m2 od Ing. Plachá Ivana, Oderská 13, Velký Újezd

- pozemek parc. č. 1489 o výměře 70 m2 od Mgr. Hašková Jarmila, Bedřichovská 1957/10, Libeň, Praha

- pozemek parc. č. 1491 o výměře 70 m2 od Dohnal Vladimír, Varhošťská 172, Velký Újezd

- část pozemku parc. č. 767 o výměře 34 m2 od spoluvlastníků Březinová Anna, Purkyňova 2760/1, Přerov I-Město, Kovařík Viktor, Oderská 10, Velký Újezd a Ing. Naswetter Milan, Náměstí 69, Velký Újezd

Výkup pozemků bude proveden za ceny dle znaleckých posudků vypracovaných znalcem

v oboru ekonomika, ceny a odhady nemovitostí Ing. Přemyslem Klasem ze dne 24. 2. 2018.

Veškeré náklady spojené s odkupem pozemků do majetku městyse uhradí městy Velký Újezd.

Ověřovatelé zápisu:

Ing. Jana Švarcová

Mgr. Martina Hausnerová

Starosta:

Ing. Josef Jelen

Žibřid Kronika Velkého Újezda a okolí

Redakční rada:
předseda redakční rady: Mgr. Ondřej Zatloukal
členové: Mgr. Michaela Janotová, Ing. Jana Kleinová, Josef Richter
E-mail: ozatloukal@email.cz

Grafická úprava a tisk: SPRINT

Žibřid. Kronika Velkého Újezda a okolí. Nezávislý čtvrtletník.
Velký Újezd 1/10. 04. 2018, ročník XXVIII. Reg. číslo MKE12513.

Vydává městys Velký Újezd, IČO 00299677

Vynášení Morany.